

21. juni 2023 kl. 05.00

Debat

Rådet for Grøn Omstilling: Det er EU's ansvar at forhindre flere kemikalie-skandaler

PFAS er én blandt mange skadelige kemikalier i omløb. Hvis vi vil undgå flere skandaler med miljøfarlige stoffer, haster det med en styrket kemikalielovgivning i EU, skriver seniorrådgiver i Rådet for Grøn Omstilling, Lone Hjorth Mikkelsen.

Lad os forbyde PFAS i de produkter, vi er i tættest kontakt med såsom tøj, plejeprodukter og køkkenudstyr, skriver Lone Hjorth Mikkelsen. Foto: Liselotte Sabroe/Ritzau Scanpix

**Lone Hjorth
Mikkelsen**

Seniorrådgiver for kemikalier og cirkulær økonomi, Rådet for Grøn Omstilling
(tidl. Det Økologiske Råd)

Dette indlæg er alene udtryk for skribentens egen holdning. Alle indlæg hos Altinget skal overholde de presseetiske regler.

Hvordan kunne det komme så vidt? Hvor slemt står det egentligt til? Hvordan løser vi det? PFAS-skandalen har givet mange spørgsmål uden nemme svar.

Alle er vi bekymrede for, hvad den omfattende forurening med fluorstoffer i vores vand, jord og mad kan få af konsekvenser for vores sundhed og miljø.

“

Kemisk forurening har forårsaget flere dødsfald end COVID-19.

Lone Hjorth Mikkelsen, seniorrådgiver, Rådet for Grøn Omstilling

Men et andet spørgsmål trænger sig på. PFAS er desværre ikke den eneste gruppe af skadelige kemikalier, vi tilføjer vores miljø. Der er stor sandsynlighed for, at en række lignende skandaler med andre kemikalier vil blive opdaget i nær fremtid.

Hvad omfatter det, og hvordan undgår vi, at det fortsætter?

PFAS kan give leverskade, øge risikoen for kræft og påvirke vores evne til at få børn. Så hvorfor er PFAS ikke forbudt og udfaset?

Det skyldes, at vi i EU har levet med en forældet kemikalielovgivning, REACH-forordningen, der blev vedtaget tilbage i 2006.

Truer sundhed og små børns udvikling

REACH har ikke levet op til sit mål om at beskytte mennesker og miljø mod skadelige kemikalier. Det er den fortsatte anvendelse af fluorstoffer et soleklart bevis for. Og PFAS er blot én gruppe af mange andre skadelige kemikalier i omløb.

“

Der er skadelige kemikalier i alt fra tøj, møbler og til byggematerialer, som vi derfor ikke kan eller bør genanvende.

Lone Hjorth Mikkelsen, seniorrådgiver, Rådet for Grøn Omstilling

Ifølge forskere har kemisk forurening overskredet grænsen for, hvor stor en belastning planeten kan klare. En FN-miljørapport har slået fast, at kemisk forurening har forårsaget flere dødsfald end COVID-19.

Et væld af undersøgelser har beskrevet, hvordan mange kemikalier truer vores sundhed, fertilitet og små børns udvikling.

Alligevel tilsætter industrien mange af disse kemikalier i blandt andet forbrugerprodukter. Der er i dag registreret mere end 350.000 forskellige kemikalier, og forbruget er stigende.

I EU er man klar over alvoren og vil forny kemikalielovgivningen REACH.

Alligevel udskød man i oktober 2022 offentliggørelsen af et revisionsforslag til fjerde kvartal af 2023, og dermed forsinkede man det med 12 måneder.

Det lyder måske ikke af meget, men det har betydning. Fra miljøorganisationerne European Environmental Bureau (EEB) og CHEM Trust lyder det, at forsinkelsen gør det umuligt at afslutte forhandlinger inden EU-parlamentsvalget i juni 2024.

Kan ikke genbruges, hvis det er fyldt med kemikalier

Lige nu har vi i en mulighed for at gøre lovteksten i REACH stærkere, hvor mange flere kemikalier kan forbydes og udfases.

Alt dette kan falde, hvis ikke EU-processen kommer op i fart, så reformen kan vedtages inden EU-Parlamentsvalget. Og vi risikerer, at teksten bliver udvandet. Det vil være et kæmpe tilbageskridt for den grønne omstilling.

Lad os forbyde PFAS i de produkter, vi er i tættest kontakt med.

Lone Hjorth Mikkelsen, seniorrådgiver, Rådet for Grøn Omstilling

Hvis vi ikke udfaser skadelige kemikalier, kan vi ikke overkomme et andet stort problem; ressourceknaphed.

Alt taler for, at vi skal omstille til en mere cirkulær ressourceøkonomi. Men det kræver, at vores produkter kan anvendes igen og igen.

Lige nu er der skadelige kemikalier i alt fra tøj og møbler til byggematerialer, som vi derfor ikke kan eller bør genanvende, og som burde ende i deponi, men som i dag bliver brændt af.

Også investorerne er bekymrede. Sidste år opfordrede en gruppe investorer verdens største kemikalievirksomheder til at udfase PFAS. De hæfter sig ved, at ny regulering kan være på vej, men også at der er en stigende risiko for retssager.

Pres for hurtig proces

Danmark er før gået foran i forhold til regulering af kemikalier. Selvom Enhedslistens forslag om et generelt PFAS-forbud ikke blev stemt igennem i Folketinget for nyligt, ser der ud til at være en åbning for at lave delvise forbud.

Lad os forbyde PFAS i de produkter, vi er i tættest kontakt med såsom tøj, plejeprodukter og køkkenudstyr - og på den måde presser på for en hurtig proces i EU.

Vi opfordrer til, at forslaget til REACH-revisionen fremlægges senest i juni 2023.

Ved et tidligere event udtalte miljøkommissær Virginijus Sinkevičius, at Europa-Kommissionens embedsmænd ”arbejder så hurtigt de kan på revisionen,” og at REACH forslaget vil være klar ”forhåbentligt inden sommer”.

Vi håber, at vores regering presser på lige nu for, at det sker. Tingen er afgørende.

Lone Hjorth
Mikkelsen

Seniorrådgiver for kemikalier og cirkulær økonomi, Rådet for Grøn Omstilling
(tidl. Det Økologiske Råd)

SENESTE

Professor: Danskerne bader ikke i bæ, men livet i havet har det skidt

Den danske badesæson kan så småt skydes i gang, men de danske have er i dårlig stand. Det gælder særligt for få beskyttede havområder og for mange alger i havene. Det viser en ny opgørelse over verdensmål 14 om livet i havet, som EU har udført.

Line Høvik Søby

Norge vil åbne for minedrift i dybhavet trods kritik: ”Hvad er alternativet?”

Den norske regering vil tillade minedrift i dybhavet trods en række advarsler fra eksperter. Den grønne omstilling har brug for flere mineraler og metaller, og vi skal være mere uafhængige af Rusland og Kina, siger Norges olie- og energiminister Terje Aasland.

Morten Øyen